

Мироненко Володимир<https://orcid.org/0009-0004-4368-1288>

Аспірант кафедри педагогіки та методики викладання історії і суспільних дисциплін, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (Чернігів, Україна) E-mail: volody.myr.onenko@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

***Мета статті** – охарактеризувати провідні поняття та сутність процесу формування громадянської ідентичності студентської молоді.*

***Методологія дослідження.** У процесі дослідження здійснено теоретичний аналіз проблеми формування громадянської ідентичності студентів. У дослідженні застосовані такі методологічні підходи, як системний, герменевтичний, психологічний, соціокультурний. Були використані загальнонаукові методи дослідження – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, що дало підстави для комплексного висвітлення різноманітних наукових підходів у формуванні громадянської ідентичності студентської молоді.*

***Наукова новизна.** У статті узагальнено наукові підходи до пояснення поняття «громадянська ідентичність», запропоновано його авторське визначення та схарактеризовано сутність процесу формування громадянської ідентичності студентської молоді.*

***Висновки.** Отже, формування громадянської ідентичності студентської молоді – це процес усвідомлення студентами себе частиною української нації та громадянського суспільства, що базується на спільних цінностях, історичній пам'яті та активній участі в житті держави. У сучасних умовах цей процес є інструментом зміцнення соціальної стабільності та євроінтеграції України. Основними напрямками формування громадянської ідентичності є: розвиток ціннісних орієнтацій особистості (виховання поваги до прав людини, демократії, свободи та відповідальності); формування історичної пам'яті (розуміння історичної правди, культури, мови та традицій); залучення студентів до громадської діяльності та волонтерства; створення сприятливого освітнього середовища з пріоритетом громадянської освіти та використання сучасних технологій навчання і виховання.*

***Ключові слова:** ідентичність, громадянськість, громадянська ідентичність, студентська молоді, формування громадянської ідентичності.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та/або практичними завданнями. Однією з найбільш актуальних проблем сучасного суспільства та освіти є формування громадянської ідентичності дітей і молоді. Для його успішної реалізації необхідними є оновлення концепції патріотичного виховання у закладах вищої освіти, введення дисциплін, що сприяють національно-громадянському світогляду, вивчення історії та традицій нашого народу, розуміння національної ідеї та зміцнення національної свідомості, підтримка позитивного ставлення до майбутнього в Україні, здатність протистояти ворожій ідеології, участь у громадському житті та волонтерській діяльності.

Про важливість для українського суспільства формування громадянської ідентичності дітей і молоді свідчить низка правових документів, а саме: Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2022), Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України (2022), у яких серед пріоритетних завдань освіти визначені формування громадянської та національної ідентичності молоді, виховання любові до своєї Батьківщини, утвердження якостей громадянина-патріота України.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемам розвитку громадянської ідентичності дітей і молоді присвячені праці таких українських науковців: К. Журба, О. Мозолюк, О. Пометун, І. Петровська, Т. Франчук, І. Шкільна та інших. Зокрема, дослідження О. Войчун висвітлюють громадянську активність студентів університету; І. Жадан – особливості громадянської та національної самоідентифікації молоді; Т. Кравченко та Н. Давиденко – обізнаність українських студентів щодо поняття громадянської ідентичності; О. Макарової – формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти; І. Петровської – особливості та типи громадянської ідентичності студентської молоді; О. Пометун – формування громадянської ідентичності дітей і молоді засобами історії та громадянської освіти; Р. Синельникова – психологічні чинники громадянської ідентичності української молоді; Л. Сокур'янської та Г. Остроухової – громадянську ідентичність молоді як соціокультурний феномен.

Але різні аспекти формування громадянської ідентичності студентської молоді потребують подальшого вивчення.

Мета статті – охарактеризувати провідні поняття та сутність процесу формування громадянської ідентичності студентської молоді.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження. У процесі дослідження здійснено теоретичний аналіз проблеми формування громадянської ідентичності студентів. У дослідженні застосовані такі методологічні підходи, як системний, герменевтичний, психологічний, соціокультурний. Були використані загальнонаукові методи дослідження – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, що дало підстави для комплексного висвітлення різноманітних наукових підходів у формуванні громадянської ідентичності студентської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Формування громадянської ідентичності студентів – це процес усвідомлення себе частиною українського народу, що базується на цінностях демократії, свободи, національної культури та активної громадянської позиції. В умовах війни цей процес передбачає консолідацію молоді, зміцнення соціальної стійкості та формування спільних цінностей.

Для розуміння процесу формування громадянської ідентичності студентської молоді важливим є визначення його провідних понять: ідентичність, громадянськість, громадянська ідентичність, студентська молодь. А відтак охарактеризуємо їх.

Термін «ідентичність» походить від латинського *identitas* – тотожність. Українська дослідниця І. Червінська зазначає, що він є похідним від займенника *idem, eadem* – «той самий», тобто «*identitas*», означає «те ж саме», «тотожність» [11, 95].

У науковій площині це поняття вперше вжив З. Фройд у праці «Психологія спільнот і аналіз людського Я» (1921). Він розглянув ідентичність особистості не як фіксовану структуру, а як динамічний результат емоційних зв'язків, насамперед ідентифікації. У контексті масової психології ідентичність індивіда зазнає суттєвих змін, підпорядковуючись спільним інтересам групи. Психолог вважав, що ідентичність – це явище, яке дозволяє людині адаптуватися до соціального середовища, але в умовах людських спільнот цей механізм може призвести до зникнення особистісних характеристик [10].

На думку З. Фрейда, ідентичність є одним із найважливіших захисних механізмів особистості, що спрямований на усунення або зведення до мінімуму почуття тривоги завдяки усвідомленню себе частиною спільноти, що замість створення ситуації небезпеки може надати захист і підтримати [10].

У сучасній психології ідентичність розглядається як результат самоідентифікації особистості; система уявлень людини про себе; механізм інтеграції індивіда в соціум [11, 95–96].

У психології існує обґрунтована думка, що ідентичність – це властивість психіки людини відображати свою належність (рівень та характер) до різних груп (расових, мовленнєвих, національних, соціальних, професійних, політичних, релігійних)» [9, 131].

У соціології ідентичність визначається як усвідомлення людиною власної самототожності, належності до певних соціальних груп і спільнот [11, 95–96].

Найчастіше ідентичність розглядається у двох аспектах – особистісному і соціальному. Особистісна ідентичність виступає як вторинна стосовно соціальної, формуючись на основі використання понять, вироблених у процесі соціальної категоризації. За своїм походженням ідентичність є соціальною, оскільки вона формується в результаті взаємодії особи з іншими людьми та засвоєння нею мови, виробленої у процесі соціальної взаємодії [12, 385–386].

Українська дослідниця О. Пометун розрізняє особистісну та колективну ідентичність. Вона наголошує, що наявність ідентичності як особистісного утворення «... дозволяє людині формувати себе у всьому багатстві відносин з навколишнім світом і визначати систему цінностей, ідеали, життєві плани і орієнтири. Людина з розвинутою ідентичністю більш послідовна у своїх діях, бачить перспективи свого життя і відчувається більш благополучною» [7, 62]. Колективна ідентичність громадян, на думку О. Пометун, є дуже важливою як фундамент зміцнення і подальшого розвитку держави [7, 62].

В «Енциклопедії освіти» зазначається, що ідентичність є механізмом соціогенезу особистості, більш або менш усвідомлюваним феноменом ототожнення суб'єктом самого себе з іншим суб'єктом, групою, взірцем на основі вибіркового емоційно-ціннісного ставлення до них [1, 328].

З точки зору педагогіки, поняття «ідентичність» може розглядатися у широкому та вузькому значеннях. Так, у широкому значенні, **ідентичність** – це не просто усвідомлення себе, а динамічний, цілеспрямований процес формування особистості, її самовизначення, цінностей та належності до певної соціальної, національної, професійної чи іншої групи (спільноти).

А у вузькому значенні, можна виділити два аспекти у розумінні ідентичності: 1) це самовизначення людини по відношенню до себе через соціальні групи (наприклад, національна ідентичність як свідоме прийняття моральних цінностей народу); 2) це ототожнення себе з іншою людиною (групою людей, образом, ідеалом), на основі чого відбувається «прийняття» іншої людини як самого себе [8, 33].

У педагогічному контексті, ідентичність – це складна структура, яка розвивається протягом усього життя, об'єднуючи особистісні риси з соціальними вимогами. Ідентичність не є застиглою, вона розвивається у процесі соціалізації, взаємодії з оточенням, навчання та виховання.

Перейдемо до визначення поняття «громадянськість». Українська дослідниця О. Антонова характеризує громадянськість як моральну рису особистості, що визначає свідоме й активне виконання громадянських обов'язків і боргу перед державою, суспільством, народом; розумне використання своїх громадянських прав, дотримання і повага законів рідної країни [8, 16].

Доповнюючи це визначення, наголосимо, що громадянськість – це морально-правова характеристика особистості, що виявляється у свідомому ставленні до держави, суспільства, законів, громадянських прав і обов'язків. На нашу думку, вона включає патріотизм, соціальну відповідальність, активну громадянську позицію, правову культуру, демократичні цінності.

Існують різні наукові підходи до трактування громадянської ідентичності. З точки зору соціологічного підходу громадянська ідентичність розглядається, як форма належності до громадянської спільноти та інтеграції в суспільство.

Психологічний підхід акцентує увагу на внутрішньому переживанні людиною своєї громадянської належності, емоційній прив'язаності до держави й суспільства. У контексті політологічного підходу громадянська ідентичність визначається через участь особистості в політичному житті, підтримку демократичних цінностей та легітимність держави. Педагогічний підхід пов'язує формування громадянської ідентичності з вихованням громадянина, розвитком патріотизму, громадянської компетентності та соціальної активності.

Окремо виділимо правовий підхід до тлумачення цього поняття. Так, у Законі України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» зазначається, що українська громадянська ідентичність – це стійке усвідомлення громадянином України та закордонним українцем свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством [4].

Як зауважує І. Петровська, «громадянську ідентичність можна розглядати як соціально-психологічний конструкт, що виникає в процесі суб'єктивного відображення й активної побудови громадянином соціальної реальності, у якій важливими є держава з її організаційним середовищем (образ держави, особливості взаємодії особистості з державою у вигляді різноманітних її інстанцій; інтеріоризація стандартів, закладених в аксіологічному просторі держави тощо) та спільнота громадян (референтність, громадянська свідомість, стереотипи тощо), які повинні задавати загальні життєві цінності, орієнтувати в навколишньому світі, поставляючи відносно впорядковану інформацію, формувати почуття захищеності, сприяти психологічному благополуччю, самореалізації тощо» [5, 56].

Громадянська ідентичність розглядається І. Петровською як комплексне багатогранне утворення, що втілює ототожнення особистості зі спільнотою громадян тієї чи іншої держави та існує на рівні свідомості і несвідомого, включає когнітивну (знання про належність до даної соціальної спільноти), ціннісно-емоційну (позитивне, негативне чи амбівалентне ставлення до належності, її прийняття або неприйняття), поведінкову (реалізація громадянської позиції у спілкуванні і діяльності, громадянська активність, участь у соціальній діяльності, що має суспільну значимість) та образно-семіотичну (знаки, символи) складові [6, 320].

Громадянська ідентичність – це усвідомлення себе як члена певної держави та громадянського суспільства, що проявляється через ототожнення себе з цією спільнотою та її цінностями. Це не лише відчуття належності, а й активне громадянство, яке передбачає відповідальність за добробут спільноти, участь у її житті та взаємодію з іншими. Зокрема, в «Енциклопедії сучасної України» чітко наголошується на подвійному значенні поняття «громадянська ідентичність»: 1) ототожнення себе зі спільнотою громадян національно-державного утворення; 2) феномен свідомого та активного громадянства, усвідомлення себе членом громадянського суспільства [2].

Громадянська ідентичність відрізняється від інших видів ідентичності (наприклад, національної, етнічної, гендерної) тим, що пов'язана саме зі статусом громадянина певної держави. Громадянська ідентичність відповідає за процеси ототожнення себе з відповідною нацією, громадою, державою, суспільством, соціокультурним простором, зважаючи на її базові ідентифікатори (цінності, традиції, поведінкові моделі), співвідносячи зі своїми персоніфікованими уявленнями про них, реальним досвідом виконання соціальних, професійних ролей тощо. Національні та громадянські цінності концентруються в соціально-історичних, релігійних, сімейних традиціях і тому мають тенденцію до поширення та інтеріоризації у всі сфери життєдіяльності людини [9, 131].

Аналіз наукової літератури дозволив зробити таке визначення цього поняття. Громадянська ідентичність – це інтегрована якість особистості, що включає усвідомлення людиною своєї належності до спільноти громадян певної держави через спільні цінності, права, обов'язки та активну громадянську позицію та зв'язок людини з суспільством і державою, що ґрунтується на патріотизмі, повазі до історії і культури свого народу та відповідальності за майбутнє країни.

Складовими громадянської ідентичності є:

1. Правова належність, що передбачає, насамперед, наявність громадянства певної держави та прийняття її законів.
2. Психологічний зв'язок, що виявляється у почутті гордості, поваги до історії й культури, патріотизму та довіри до державних інститутів і співгромадян.
3. Дієва позиція – активна участь у житті суспільства, готовність до захисту держави.

Студентська молодь – це специфічна соціально-демографічна спільнота, що об'єднує людей, які навчаються у закладах вищої або професійної освіти. З одного боку, вона найбільш активною та динамічною частиною населення; а з іншого, вона є перехідною групою, що готується до професійної діяльності. Студентська молодь формує інтелектуальний потенціал країни та характеризується спільністю побуту й цінностей.

Студентська молодь часто виступає як рушійна сила змін, що було продемонстровано, зокрема, під час Революції на граніті (1990 р.), Революції гідності (2013–2014 р.), які стали прикладом ефективної громадянської непокори. А відтак, формування громадянської ідентичності студентів є важливим завданням вищої освіти.

Як наголошують дослідниці К. Журба та І. Шкільна, формування громадянської ідентичності у студентів закладів вищої освіти має опиратися на громадянські цінності, історичну правду та історичну пам'ять, національну самосвідомість та національну гідність, демократію, самоорганізацію та самокерування, патріотизм [3, 147].

Сутність формування громадянської ідентичності студентів полягає у цілеспрямованій діяльності, що сприяє усвідомленню ними себе як повноправних громадян своєї держави, прийнятті спільних демократичних цінностей, відповідальності за долю країни та готовності до активної участі в суспільно-політичному житті.

На нашу думку, важливим аспектом формування громадянської ідентичності студентів є перехід від пасивного відчуття належності до громади, суспільства, держави до активної позиції громадянина-діяча, який здатен бути корисним членом суспільства. Перехід до активної громадської діяльності виявляється у волонтерстві, участі в самоврядуванні та відповідальному ставленні до громадянських обов'язків.

Формування громадянської ідентичності студентів має виступати як одне із завдань їх навчальної та позааудиторної діяльності. Так, важливе значення, зокрема, має викладання гуманітарних і суспільних дисциплін, які формують громадянську свідомість. З цією метою потрібно використовувати інтерактивні технології та сучасні засоби навчання. У закладах вищої освіти доцільно організувати національно-патріотичні заходи, волонтерську діяльність, історичні та соціальні проєкти. Формуванню громадянської ідентичності студентів сприяє створення в закладі вищої освіти атмосфери довіри, відкритості та демократичного діалогу, а також розвиток критичного мислення для протидії інформаційним загрозам.

Формування громадянської ідентичності студентів є особливо актуальним під час воєнних дій, оскільки вона стає основою для національної стійкості, готовності до захисту Батьківщини та інтеграції України в європейський простір.

Висновки з дослідження і перспективи подальших наукових розвідок. Отже, формування громадянської ідентичності студентської молоді – це процес усвідомлення студентами себе частиною української нації та громадянського суспільства, що базується на спільних цінностях, історичній пам'яті та активній участі в житті держави. У сучасних умовах цей процес є інструментом зміцнення соціальної стабільності та євроінтеграції України. Основними напрямками формування громадянської ідентичності є: розвиток ціннісних орієнтацій особистості (виховання поваги до прав людини, демократії, свободи та відповідальності); формування історичної пам'яті (розуміння історичної правди, культури, мови та традицій); залучення студентів до громадської діяльності та волонтерства; створення сприятливого освітнього середовища з пріоритетом громадянської освіти та використання сучасних технологій навчання і виховання.

References

1. Енциклопедія освіти / гол. ред. Василь Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с. Entsiklopediia osvity [Encyclopedia of Education] (2008). Hol. red. Vasyl Kremen. Kyiv: Yurinkom Inter. 1040. [In Ukrainian].
2. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-31975> (дата звернення: 30.11.2025). Entsiklopediia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine]. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-31975> [In Ukrainian].
3. Журба К., Шкільна І. Формування громадянської ідентичності студентів як умови національної солідарності у воєнний час. *Advanced Linguistics*. 2023. № 11. С. 146–153. Zhurba, K., Shkilna, I. (2023). Formuvannia hromadianskoï identychnosti studentiv yak umovy natsionalnoï solidarnosti u voiennyi chas [The development of students' civic identity as a prerequisite for national solidarity in times of war]. *Advanced Linguistics*. 11. 146–153. [In Ukrainian].

4. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> (дата звернення: 30.11.2025).
Zakon Ukrainy «Pro osnovni zasady derzhavnoi polityky u sferi utverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi ta hromadianskoi identychnosti» [The Law of Ukraine 'On the Basic Principles of State Policy in the Field of Promoting Ukrainian National and Civic Identity']. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text> [In Ukrainian].
5. Петровська І. Р. Громадянська ідентичність: теоретико-методологічні основи соціально-психологічного аналізу. *Психологія і особистість*. 2017. №1. С. 53–63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2017_1_6 (дата звернення: 1.12.2025).
Petrovska, I. R. (2017). Hromadianska identychnist: teoretyko-metodolohichni osnovy sotsialno-psykholohichnoho analizu [Civic identity: theoretical and methodological foundations of socio-psychological analysis]. *Psykhologhiia i osobystist – Psychology and Personality*. 1. 53–63. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2017_1_6 [In Ukrainian].
6. Петровська І. Р. Типи громадянської ідентичності студентської молоді. *Проблеми сучасної психології*. 2016. Випуск 31. С. 317–330.
Petrovska, I. R. (2016). Tyry hromadianskoi identychnosti studentskoi molodi [Types of civic identity among students]. *Problemy suchasnoi psykholohii – Issues in Contemporary Psychology*. 31. 317–330. [In Ukrainian].
7. Пометун О. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності учнів в умовах війни та повоєнного розвитку України. *Український Педагогічний журнал*. 2023. Випуск 2. С. 62–72.
Pometun, O. (2023). Navchannia istorii y hromadianskoi osvity yak chynnyk formuvannia natsionalnoi y hromadianskoi identychnosti uchniv v umovakh viiny ta povoiennoho rozvytku Ukrainy [The teaching of history and civic education as a factor in shaping pupils' national and civic identity in the context of war and Ukraine's post-war development]. *Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal – Ukrainian Pedagogical Journal*. 2. 62–72. [In Ukrainian].
8. Словник базових понять з курсу «Педагогіка»: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів: вид. 2-ге, доп. і перероб. / укладач О. Є. Антонова. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. 100 с.
Slovyk bazovykh poniat z kursu «Pedahohika» [Glossary of key terms from the 'Pedagogy' course] (2014): navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv: vyd. 2-he, dop. i pererob. O. Ye. Antonova (Ed.). Zhytomyr, Ukraine: Vyd-vo ZhDU imeni Ivana Franka. 100. [In Ukrainian].
9. Франчук Т. Й., Мозолюк О. О. Проектування розвитку національної, громадянської ідентичності, самоідентичності здобувача освіти в структурі компетентнісної освіти. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія: Філологічна : наук. зб. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2021. Вип. 18. С. 129–136.*
Franchuk, T. Y., Mozoliuk, O. O. (2021). Proiektuvannia rozvytku natsionalnoi, hromadianskoi identychnosti, samoidentychnosti zdobuvacha osvity v strukturі kompetentnisnoi osvity [Designing the development of national and civic identity and self-identity of learners within the framework of competence-based education]. *Ivan Ohienko i suchasna nauka ta osvita. Seria: Filolohichna : nauk. zb. – Ivan Ohienko and Modern Science and Education. Series: Philological: Scientific Collection*. Kamianets-Podilskyi, Ukraine: K-PNU im. Ivana Ohienka. 18. 129–136. [In Ukrainian].
10. Фройд З. Психологія спільнот і аналіз людського «Я». Київ: Видавничий союз «Андронум», 2021. 90 с.
Froid, Z. (2021). Psykhologhiia spilnot i analiz liudskoho «Ia» [The Psychology of Communities and the Analysis of the Human 'Self']. Kyiv, Ukraine: Vydavnychy soiuz «Andronum». 90. [In Ukrainian].
11. Червінська І. Психолого-педагогічний аспект формування соціокультурної ідентичності учнів гірських шкіл регіону українських Карпат. *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 94–98.
Chervinska, I. (2020). Psykhologo-pedahohichni aspekt formuvannia sotsiokulturnoi identychnosti uchniv hirskykh shkil rehionu ukrainskykh Karpat [The psychological and pedagogical aspects of the development of socio-cultural identity among pupils in mountain schools in the Ukrainian Carpathians]. *Hirska shkola ukrainskykh Karpat – Mountain School of the Ukrainian Carpathians*. 22. 94–98. [In Ukrainian].
12. Яблонська Т. М. Ідентичність як предмет психологічного аналізу. *Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України / за ред. акад. С. Д. Максименка*. Київ: Ніка-Центр, 2010. Випуск 38. С. 378–387.
Yablonska, T. M. (2010). Identychnist yak predmet psykholohichnoho analizu [Identity as a subject of psychological analysis]. *Naukovi zapysky Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy – Scientific Notes of the G. S. Kostiuik Institute of Psychology, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. S. D. Maksymenka (Ed.). Kyiv: Nika-Tsentr. 38. 378–387. [In Ukrainian].

Myronenko Volodymyr

<https://orcid.org/0009-0004-4368-1288>

Postgraduate Student of the Pedagogy and Methods
of Teaching History and Social Disciplines Department,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: volody.myronenko@gmail.com

THEORETICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF CIVIC IDENTITY AMONG UNIVERSITY STUDENTS

The purpose of the article is to describe the key concepts and the nature of the process of shaping civic identity among students.

Research methodology. *The study involved a theoretical analysis of the issue of the formation of students' civic identity. The study employed methodological approaches such as the systemic, hermeneutic, psychological and sociocultural approaches. General scientific research methods – analysis, synthesis, comparison and generalisation – were utilised, providing a basis for a comprehensive examination of various scientific approaches to the formation of civic identity among students.*

Scientific novelty. *This article summarises academic approaches to explaining the concept of 'civic identity', proposes the author's own definition of the term, and describes the nature of the process by which civic identity is formed among students.*

Conclusions. *Thus, the formation of civic identity among students is a process whereby students come to see themselves as part of the Ukrainian nation and civil society, based on shared values, historical memory and active participation in the life of the state. In the current context, this process serves as a tool for strengthening social stability and Ukraine's European integration. The main areas of focus in the formation of civic identity are: the development of personal values (fostering respect for human rights, democracy, freedom and responsibility); the cultivation of historical memory (understanding historical truth, culture, language and traditions); engaging students in community activities and volunteering; creating a supportive educational environment that prioritises civic education and the use of modern teaching and learning technologies.*

Key words: *identity, citizenship, civic identity, students, the development of civic identity.*

Стаття надійшла до редакції 12.04.2026

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Тамара Янченко**